

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: Н.Г. Савченко, кандидат економічних наук, доцент

Програму та робочу програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри фінансів від 18 лютого 2020 р., протокол № 17.

Рецензенти: І.Я. Чугунов, доктор економічних наук, професор
Г.В. Белінська, кандидат економічних наук, доцент

**СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ/ SOCIAL POLICY OF THE
STATE
РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE**

**освітній ступінь
галузь знань
спеціальність**

**«доктор філософії»
07 «Управління та адміністрування»
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»**

**РОЗДІЛ 1 «СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА
ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)»**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
		Усього годин/ кредитів	з них			
			Лекції	Практичні (семінарські) заняття/ МК	Самостійна робота	
1	Сутність, принципи та інституційні засади соціальної політики держави	11	2	2	7	УО, РП, ТО, Т
2	Бюджетна політика у сфері видатків як основа соціального розвитку суспільства	12	2	2	8	УО, Д, Т
3	Фінансове забезпечення соціальної політики держави	12	2	2	8	УО, РП, ФВ, Т
4	Світові моделі соціальної політики	9	2	-	7	ТО, РП
5	Державна політика у сфері соціального страхування та пенсійного забезпечення	12	2	2	8	УО, Д, Т
6	Державна політика у сфері соціального захисту населення	12	2	2	8	УО, РП, Д, Т
7	Соціальна безпека держави	10	2	-	8	РП, ТО
8	Глобалізація соціальних проблем у сучасному світі	12	2	2	8	Д, КР
	Разом	90/3	16	12	62	
Підсумковий контроль – ЗАЛК						

Умовні позначення:

УО – усне опитування;

РП – реферативні повідомлення;

Т – тестування;

ТО – тематичні огляди;

Д – дискусія;

КР – модульна контрольна робота

	<p>“Мікрофон” щодо обґрунтування функцій соціальної політики держави)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Завдання та принципи реалізації соціальної політики держави, їх характеристика. 3. Інституційне забезпечення соціальної сфери: сутність та складові. 4. Взаємодія державних та недержавних інститутів в системі соціального захисту населення. 5. Недержавні організації соціального захисту населення. (Презентація в малих групах особливостей діяльності недержавних організацій соціального захисту населення) <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 3, 4. Додатковий: 4, 6, 9, 13, 20, 27.</p>	
<p>Знати: механізм формування видатків соціального розвитку зведеного, державного бюджету; порядок планування соціальних видатків місцевих бюджетів.</p> <p>Вміти: визначати середньострокові пріоритети бюджетної політики соціального розвитку суспільства.</p>	<p>Тема 2. Бюджетна політика у сфері видатків як основа соціального розвитку суспільства</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм формування видатків соціального розвитку зведеного, державного бюджету. 2. Планування соціальних видатків місцевих бюджетів. 3. Середньострокові пріоритети бюджетної політики соціального розвитку суспільства. <p>Самостійна робота. Вивчення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття.</p> <p>Практичне (семінарське) / заняття. Бюджетна політика у сфері видатків як основа соціального розвитку суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетний механізм соціального захисту населення 2. Фінансове забезпечення соціальних видатків місцевих бюджетів 	<p>2</p> <p>8</p> <p>2</p>

	<p>3. Розробка прогнозних орієнтирів бюджетної політики у сфері соціальних видатків.</p> <p>3. Інформаційне забезпечення соціальних програм. (<i>Дискусія на тему "Цифрові технології у забезпеченні виконання соціальних програм"</i>)</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 3, 4. Додатковий: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 13, 14, 18, 20, 21, 22, 24-28.</p>	
<p>Знати: джерела фінансового забезпечення соціальної політики; державні соціальні стандарти та гарантії. Вміти: здійснювати оцінку сучасного стану фінансового забезпечення соціального захисту населення.</p>	<p>Тема 3. Фінансове забезпечення соціальної політики держави План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела фінансового забезпечення соціальної політики. 2. Форми фінансування соціального захисту населення, їх класифікація. 3. Державні соціальні стандарти та гарантії, їх класифікація. <p>Самостійна робота. Вивчення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття. Підготовка (за вибором) реферативної роботи або тематичного огляду за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зарубіжний досвід побудови політики фінансового забезпечення соціального захисту населення. 2. Соціальні стандарти країн Європейського Союзу. 3. Формування пріоритетних напрямів соціальних видатків в Україні та світі. 	<p>2</p> <p>8</p>

	<p>Практичне (семінарське) / заняття. Фінансове забезпечення соціальної політики держави</p> <p>2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державне та недержавне фінансування соціального захисту населення. 2. Особливості бюджетного фінансування соціального захисту населення. (<i>Підготовка дайджесту "Динаміка бюджетного фінансування соціального захисту населення в Україні"</i>) 3. Державні соціальні гарантії в Україні. 4. Розвиток фінансового забезпечення соціальної політики країн ЄС (<i>Презентація в малих підгрупах ролі відповідних країн у фінансуванні соціальних видатків</i>) <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-5. Додатковий: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 13, 14, 18, 20, 21, 22, 24-28.</p>
<p>Знати: світові моделі соціального розвитку</p> <p>Вміти: здійснювати оцінку стану розвитку соціальної політики в провідних країнах світу</p>	<p>2</p> <p>Тема 4. Світові моделі соціальної політики</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика моделей соціальної політики. 2. Особливості реалізації соціальної політики в країнах з розвинутою економікою. 3. Особливості діяльності міжнародних організацій у сфері соціальної політики. <p>Самостійна робота. Вивчення матеріалу лекції. Підготовка (за вибором) реферативної роботи або тематичного огляду за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив глобалізації на розвиток систем соціального захисту населення. <p>7</p>

	<p>3. Соціальна політика в країнах з розвинутою економікою.</p> <p>4. Формування моделі соціальної політики в Україні: нові виклики та напрями модернізації.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 3, 4. Додатковий: 3, 4, 5, 7, 9, 12, 13, 16, 20-22, 24-28.</p>	
<p>Знати: інституційні та фінансові засади державного соціального страхування та пенсійного забезпечення.</p> <p>Вміти: оцінювати вплив соціальних страхових виплат та державних пенсій на рівень соціального захисту населення; визначати пріоритети розвитку пенсійної системи та системи державного соціального страхування.</p>	<p>Тема 5. Державна політика у сфері соціального страхування та пенсійного забезпечення</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, види та принципи соціального страхування. 2. Фінансове та інституційне забезпечення системи соціального страхування. 3. Соціальні допомоги та соціальні послуги в системі соціального страхування. 4. Пенсійна система України: структура та особливості організації. 5. Види державних пенсій, їх характеристика та умови призначення. <p>Самостійна робота. Вивчення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття. Підготовка до аудиторної дискусії на тему: «Розвиток соціального партнерства в системі державного соціального страхування». Підготовка інформаційного повідомлення на тему: «Пенсійна реформа в Україні: здобутки та проблеми».</p>	<p>2</p> <p>8</p>

	<p>Практичне (семінарське) / заняття. Державна політика у сфері соціального страхування та пенсійного забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інструменти та засоби формування цілей і завдань в системі соціального страхування. 2. Особливості взаємодії державних органів влади, об'єднань роботодавців та найманих працівників (профспілок) в системі соціального страхування. <p><i>(Модельовання практичної ситуації "Роботодавець - наймані працівники - держава")</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Вплив системи соціального страхування на рівень соціального захисту населення. 4. Фінансове забезпечення пенсійної системи в Україні. 5. Зарубіжний досвід розвитку пенсійних систем. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 4. Додатковий: 3, 4, 5, 7, 9, 12, 13, 16, 20, 21, 28, 29, 30.</p>	2
<p>Знати: особливості реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення; механізми державної підтримки соціально-вразливих верств населення.</p> <p>Вміти: визначати пріоритети розвитку державної політики у сфері соціального захисту населення</p>	<p>Тема 6. Державна політика у сфері соціального захисту населення</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і завдання державної політики у сфері соціального захисту населення 2. Форми і заходи державної соціальної підтримки вразливих верств населення. 3. Фінансове забезпечення державної політики у сфері соціального захисту населення 4. Особливості соціального захисту працездатного населення 5. Державна політика соціального захисту молоді⁴ 	2

	<p>8</p> <p>Самостійна робота. Вивчення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття. Підготовка (за вибором) реферативної роботи або тематичного огляду за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція «гідної праці» як важлива складова активної державної політики у сфері зайнятості населення. 2. Проблеми зайнятості молоді на ринку праці, шляхи їх вирішення. 3. Особливості трудової міграції до країн ЄС. 4. Безробіття: напруги подолання в Україні та світі. <p>Підготовка до аудиторної дискусії на тему: «Формування міжнародних стратегій розвитку ринку праці».</p> <p>Практичне (семінарське) / заняття. Державна політика у сфері соціального захисту населення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізми державного регулювання соціального захисту населення 2. Форми і заходи державної підтримки молоді (<i>Дискусія на тему «Соціальні проблеми молоді, шляхи їх вирішення»</i>). 3. Стратегія і пріоритети розвитку державної молодіжної політики в Україні та світі. (<i>Презентація в малих підгрупах “Державна молодіжна політика – майбутнє України”</i>) <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 3, 4. Додатковий: 1-7, 10-16, 20, 21, 26, 29, 30.</p> <p>2</p>
--	---

<p>Знати: зміст та складові соціальної безпеки держави; механізми державної політики щодо забезпечення соціальної безпеки</p> <p>Вміти: здійснювати оцінку стану соціальної безпеки в державі; визначати пріоритети розвитку системи соціального захисту населення.</p>	<p>Тема 7. Соціальна безпека держави План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна безпека та її складові 2. Механізми державної політики щодо забезпечення соціальної безпеки 3. Пріоритети розвитку системи соціального захисту населення <p>Самостійна робота. Вивчення матеріалу лекції. Підготовка (за вибором) реферативної роботи або тематичного огляду за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан соціальної безпеки в Україні 2. Стан соціальної безпеки у світі (країна на вибір) 3. Розвиток державної політики щодо забезпечення соціальної безпеки <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 3, 4. Додатковий: 1, 3-5, 7, 8, 10, 13, 14, 18-21, 26, 30.</p>	<p>2</p> <p>8</p>
<p>Знати: сучасні тенденції світових глобалізаційних процесів; стратегії вирішення глобальних проблем суспільного розвитку.</p>	<p>Тема 8. Глобалізація соціальних проблем у сучасному світі План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови сучасних світових глобалізаційних процесів. 2. Прояви глобалізації у різних сферах суспільної діяльності: політичній, економічній, культурній та ін. 3. Розробка стратегій вирішення глобальних проблем суспільного розвитку. 	<p>2</p>

<p>Вміти: визначати подальші пріоритети розвитку соціальної політики в Україні та світі.</p>	<p>Самостійна робота. Вивчення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття. Підготовка до аудиторної дискусії на тему: «Пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації».</p> <p>Практичне (семінарське) / заняття. Глобалізація соціальних проблем у сучасному світі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив глобалізації на спосіб життя людей, позитивні і негативні аспекти глобалізації. 2. Вплив глобальних проблем суспільного розвитку на систему державного управління. 3. Моделі поведінки держав у контексті вирішення ними глобальних проблем. 4. Управління глобальними процесами з боку міжнародних організацій. <i>(Дискусія «Пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації»).</i> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 3, 4. Додатковий: 3-7, 10-12, 20, 21, 26-30.</p>	<p>8</p> <p>2</p> <p>90/3</p>
--	--	-------------------------------

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута): Хартія, Міжнародний документ від 03.05.1996 № ETS N 163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Концепція соціального забезпечення населення України: Постанова Верховної Ради України від 21.12.1993 р. №3758 – XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. №2017 – III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2001 р. № 1533-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
10. Концепція вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 504-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
11. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. №1602-14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
12. Про державні цільові програми: Закон України від 18.03.2004 р. №1621-15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Основний

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян: навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. – 246 с.
2. Безугла В. О. Соціальне страхування [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. О. Безугла, Д. М. Загірняк, Л. П. Шаповал. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 208 с.
3. *Дерега В.В. Соціальна і гуманітарна політика: Навчальний посібник. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 178 с.¹*
4. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. / А.О. Ярошенко, Т. В. Семигіна, Н.В. Сухицька. За ред. А.О. Ярошенко. – К., НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. - 289 с.
5. Соціальне страхування: підручник / За ред. д. е. н., проф. О.П. Кириленко та д. н. з держ. упр., доц. В.С. Толуб'яка. — Тернопіль: Економічна думка, 2016. — 353 с.

Додатковий

1. *Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / І.Я. Чугунов, Т.В. Канева, М.Д. Пасічний та ін.; Київ: Глобус-Пресс, 2018. 354 с.*
2. Інноваційна праця: діагностика проблем, важелі активізації: [монографія] / [М.В. Семикіна, С.Р. Пасека, Л.А. Коваль та ін.]; за наук. ред. д.е.н., проф. М.В. Семикіної. – Черкаси: МАКЛАУТ, 2012. – 320 с.
3. *Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації: монографія / В.Р. Сіденко, М.І. Скрипниченко, В.С. Пономаренко, І.Я. Чугунов та ін.; за ред. В.Р. Сіденка. – К.: Київ. нац. торг.-екон.ун-т, 2017. – 648 с.*
4. Качула С.В. *Державна фінансова політика соціального розвитку: монографія. Київ: КНТЕУ, 2019. 424 с.*
5. Качула С.В. Трансформація механізму реалізації державної фінансової політики соціального розвитку в Україні. Економіка та держава. 2019. № 2. С.71–76.
6. Кліменко О. М. Соціальна економіка. Навчальний посібник / О.М. Кліменко, М.А. Мащенко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. – 180 с.
7. *Козарезенко Л. В. Фінансова політика розвитку людського потенціалу : монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 412 с.*
8. *Кучер Г.В. Державні фінансові ресурси: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 608с.*
9. Литва Л.А., Отрешко Н.Б., Пасічніченко С.В. Становлення ідеологічних засад соціальної політики в сфері соціального захисту населення в Україні: Підручник для вищих навчальних закладів / За заг. ред. А.О. Ярошенко . – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 150 с.

¹ Позначені курсивом видання є у бібліотечі КНТЕУ

10. Лібанова Е.М. Надмірна соціально неприйнятна нерівність: головний виклик для українського суспільства // Вісник Національної академії наук України. 2017. № 5. С. 22–25.
11. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку (кол. моногр.) / за ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – К., 2016. – 328 с.
12. Людський розвиток в Україні. Модернізація соціальної політики: регіональний аспект (колективна монографія) / за ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – К., 2015. – 356 с.
13. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні : Монографія / О.В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с.
14. *Макогон В. Д. Бюджетна стратегія держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2018. 364 с.*
15. Марченко І.С. Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України: [монографія] / І. С. Марченко — К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2013. – 150 с.
16. Нерівність в Україні : масштаби та можливості впливу / за ред. Е.М. Лібанової . – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2012. – 404 с.
17. Онікієнко В.В. Ринок праці та соціальний захист населення України: ретроаналіз, проблеми, шляхи вирішення: [науково-аналітична монографія] / В.В. Онікієнко – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2013. – 456 с.
18. Соціальні результати державних програм: теоретико-методологічні та прикладні аспекти оцінювання : [монографія] / за ред. Е. М. Лібанової ; Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України. – Умань : Видавець «Сочінський», 2012. – 312 с.
19. *Фінанси пенсійного забезпечення: монографія / І.Я. Чугунов, О.В. Насібова. - Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. - 248 с.*
20. *Чугунов І.Я., Канева Т.В. та ін. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія/ І.Я. Чугунов, Т.В. Канева та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2015. – 376 с.*
21. *Чугунов І.Я., Козарезенко Л.В. Державне фінансове регулювання розвитку людського потенціалу // Вісник КНТЕУ. 2017. № 3.С. 116–132.*
22. *Чугунов І.Я., Макогон В.Д. Бюджетна стратегія в умовах економічних перетворень //Вісник КНТЕУ. 2018. № 5. С.5–18.*
23. *Чугунов І.Я., Насібова О.В. Еволюція фінансового механізму пенсійного забезпечення // Вісник КНТЕУ. 2016. № 1. С. 80–97.*
24. *Чугунов І.Я., Самошкіна О.А. Видатки бюджету в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни //Вісник КНТЕУ. 2019. № 2. С.103–121.*
25. *Чугунов І.Я., Собчук С.І. Формування бюджетної політики економічного розвитку країни //Вісник КНТЕУ. 2018. № 3. С.103–116.*

26. Budget policy of social development. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M and other. General editorship Chugunov I. Tallinn, 2018. 348 p.
27. Chugunov I., Kachula S. State financial policy as a component of socioeconomic development of society. The potential of modern science. volume 2. Sciemcee Publishing. London, United Kingdom. 2019. pp. 29-44.
28. Chugunov I., Pasichnyi M. (2018) Fiscal stimuli and consolidation in emerging market economies. Investment Management and Financial Innovations. 15(4). pp.113–122.
29. Seliverstova L., Parhatska O. Global problems of national economic development. Financial policy as an instrument for ensuring socio-economic development of the country. Krakov, 2018. 275 p.
30. Yeates N. Globalization and Social Policy. - London and Thousand Oaks: Sage, 2001. - 195 p.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України ім. В.М. Птухи. URL: <https://idss.org.ua/>.